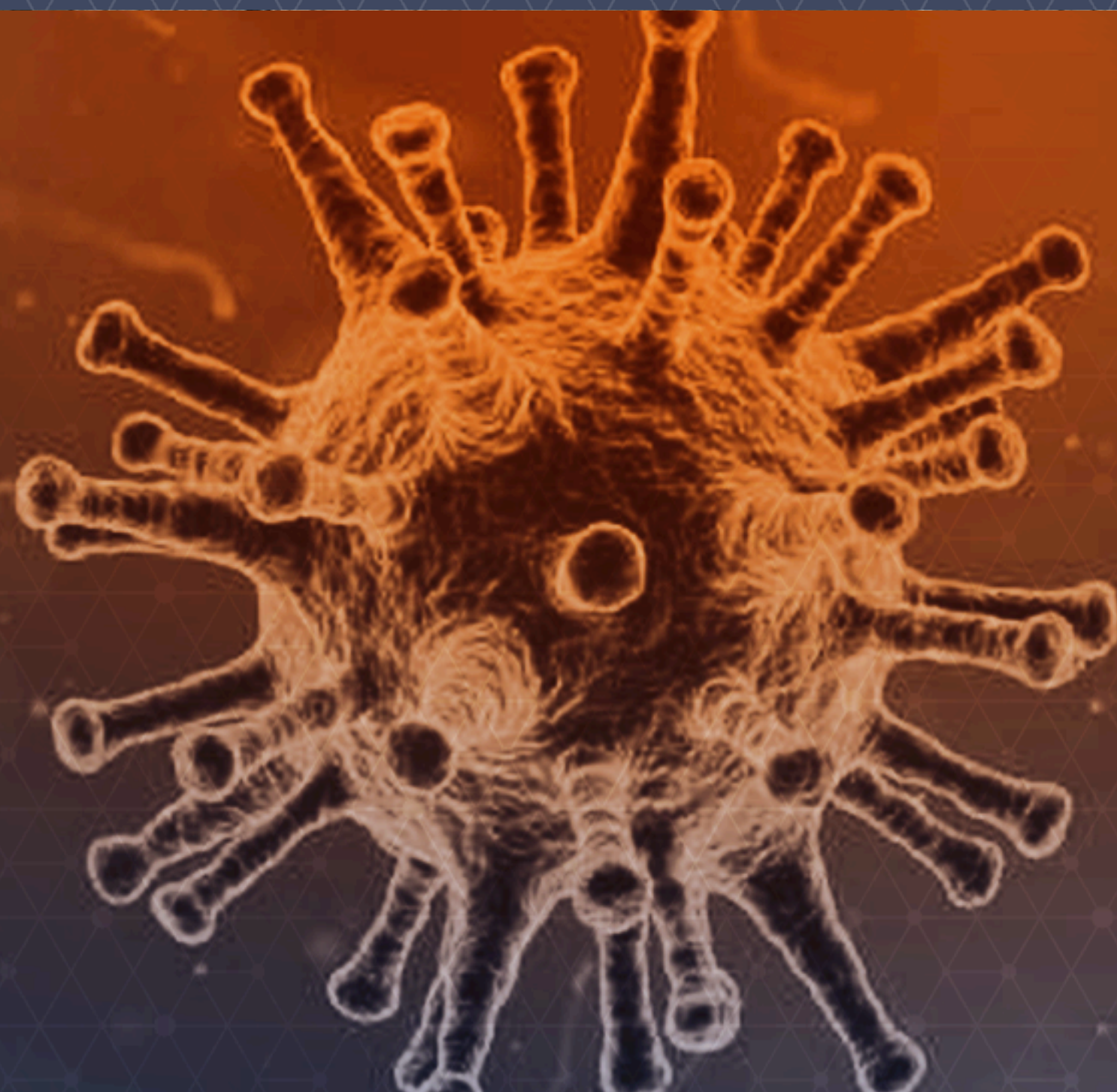

2 april 2020

Auteur: Mick Arnoldus, Petra Klapwijk

Onderzoek: Economie en ondernemers

Samenvatting

Een op de zes ondernemers is bang voor faillissement door coronacrisis

Een op de zes (18 procent) ondernemers vreest failliet te gaan door de coronacrisis. Dat zeggen zij in een onderzoek van EenVandaag onder 2100 ondernemers met personeel en zzp'ers. Ook vinden velen het onduidelijk of ze overheidssteun kunnen krijgen.

Nu veel bedrijven nog langer gesloten moeten blijven verwacht tweederde van de ondervraagde ondernemers (67 procent) de komende maanden in meerdere of mindere mate financiële problemen. Voor een kwart (24 procent) gaat het om grote geldproblemen. En voor sommigen dreigt dus een faillissement. Een kweker vertelt: "Onze kassen staan vol, de investeringen zijn gedaan. Nu moet het geld voor het hele jaar verdiend worden, maar in plaats daarvan gaat alles de container in. Ik vrees het ergste als dit zo doorgaat."

Noodpakket biedt onvoldoende steun

De meeste ondernemers en zzp'ers in het onderzoek denken dat het het noodpakket van de overheid hen onvoldoende financiële steun gaat bieden om de komende drie maanden door te komen. Op 19 maart peilde EenVandaag ook onder ruim 2000 ondernemers. Toen waren velen nog positief: 42 procent had er vertrouwen in dat de overheid hun bedrijf zou kunnen helpen.

Nu diverse ondernemers inmiddels geprobeerd hebben om die steun te krijgen, ligt dat een stuk lager. Een kwart (23 procent) denkt nog dat het pakket hen voldoende steun biedt. Meer dan de helft (55 procent) heeft hier inmiddels geen vertrouwen meer in. Zo zegt iemand: "Die 4000 euro dekken mijn vaste lasten niet. En 90 procent terug op je personeelskosten is leuk, maar zonder inkomen is het nog altijd negatief."

Onduidelijkheid steunregelingen

Nu er daadwerkelijk aanvragen voor steun ingediend kunnen worden komen veel ondernemers erachter dat dit in de praktijk moeizaam verloopt.

Voor een op de drie (34 procent) in het onderzoek is het erg onduidelijk of ze in aanmerking komen voor een overheidsregeling. De regels zijn onduidelijk of ze hebben het gevoel dat ze van het kastje naar de muur worden gestuurd bij de gemeente. "Mijn partner en ik zijn beide zzp'er. Zij komt wel in aanmerking en ik niet. Mag je soms maar op één adres iets aanvragen?", zo vraagt een deelnemer zich af.

Veel problemen komen door de categorie waarin hun werkzaamheden volgens de Kamer van Koophandel vallen. Veel zzp'ers komen er nu achter dat zij in hun categorie geen recht hebben op steun. Waarom wordt ze echter niet duidelijk.

Derde verwacht geen steun

Nog eens een derde (35 procent) denkt helemaal niet voor overheidssteun in aanmerking te komen. Een op de vijf (20 procent) verwacht wel dat ze zonder problemen financiële steun zullen krijgen. Een deel van hen is het inmiddels gelukt om een aanvraag in te dienen.

Bezuinigen op de supermarkt of juist luxere boodschappen

Aan het onderzoek deden in totaal 27.000 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Deze verwachten massaal (84 procent) dat het het komend halfjaar slechter zal gaan met de Nederlandse economie. Van alle deelnemers verwacht ruim een derde (37 procent) financiële problemen door de coronacrisis. Het gaat vaak om mensen die nu al niet zoveel verdienen met kort lopende contracten. Zij houden nu al rekening met hun uitgaven: de helft koopt minder kleding (49 procent), een derde (35 procent) geeft minder geld uit aan computers en telefoons, en een kwart bezuinigt op de boodschappen (23 procent).

De meeste panelleden verwachten de komende tijd geen financiële problemen. 8 procent besteedt zijn geld nu juist aan luxere boodschappen dan normaal omdat de horeca en veel andere winkels dicht zijn.

Vragenlijst en uitslagen

Zorgen om economie

De volgende uitslagen zijn van alle 26.941 panelleden die het onderzoek invulden.

We beginnen met een aantal vragen over de economische situatie van Nederland.

Hoe staat de Nederlandse economie er volgens jou op dit moment voor?

Heel goed:	6%
Redelijk goed:	32%
Niet goed en niet slecht:	30%
Redelijk slecht:	22%
Heel slecht:	7%
Weet niet / geen mening:	3%

Verwacht je dat de economische situatie van Nederland de komende 6 maanden beter of slechter zal worden of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

Veel beter:	1%
Beter:	5%
Ongeveer hetzelfde:	10%
Slechter:	61%
Veel slechter:	23%
Weet niet / geen mening:	0%

In hoeverre maak je je zorgen om de gevolgen van de coronacrisis voor de Nederlandse economie?

Veel zorgen:	16%
Redelijk veel zorgen:	53%
Niet zoveel zorgen:	26%
Helemaal geen zorgen:	3%
Weet niet / geen mening:	2%

Solidariteit?

Europees steunpakket

'Het kabinet moet het economisch belang van Nederland vanaf nu zwaarder laten meewegen bij de coronamaatregelen.'

Eens:	31%
Oneens:	53%
Weet niet / geen mening:	17%

Vind je dat de voorwaarden voor een Europees steunpakket wel of niet versoepeld mogen worden?

De voorwaarden mogen niet versoepeld worden:	46%
De voorwaarden mogen wel versoepeld worden:	39%
Weet niet / geen mening:	15%

'Vanwege de Europese begrotingseisen is het heel terecht dat Nederland voorwaarden stelt.'

Eens:	76%
Oneens:	12%
Weet niet / geen mening:	12%

'In deze coronacrisis is het belangrijk dat we solidair zijn met Zuid-Europese landen.'

Eens:	60%
Oneens:	24%
Weet niet / geen mening:	16%

Jouw eigen huishouden

Hoe staan de huishoudens ervoor?

Hoe staat jouw eigen huishouden er volgens jou op dit moment financieel voor?

Goed:	67%
Niet goed en niet slecht:	25%
Slecht:	8%
Weet niet / geen mening:	-

Welke van de onderstaande situaties is nu het meest van toepassing op het maandelijkse inkomen van jouw huishouden?

Ik heb genoeg geld om rond te komen en houd veel geld over:	17%
Ik heb genoeg geld om rond te komen en houd een beetje over:	52%
Ik kan net rondkomen:	23%
Ik heb niet voldoende geld om rond te komen:	6%
Weet niet / geen opgave:	2%

Is de financiële situatie van je eigen huishouden beter of slechter dan voor de coronacrisis of is die ongeveer hetzelfde gebleven?

Beter:	4%
Ongeveer hetzelfde:	76%
Slechter:	19%
Weet niet / geen mening	1%

Verwacht je dat de financiële situatie van je eigen huishouden de komende 6 maanden beter of slechter zal worden of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

Beter:	5%
Ongeveer hetzelfde:	63%
Slechter:	30%
Weet niet / geen mening:	2%

Uitgaven

Zorgen over financiële problemen

In hoeverre verwacht je de komende maanden (verder) in de financiële problemen te komen door de coronacrisis of verwacht je geen financiële problemen?

Ik verwacht geen financiële problemen:	58%
Ik verwacht een beetje financiële problemen:	29%
Ik verwacht een grote financiële problemen:	8%
Weet niet / geen mening:	5%

In hoeverre maak je je zorgen om de gevolgen van de coronacrisis voor jouw financiële situatie?

Ik maak mij zorgen:	31%
Ik maak mij niet zoveel zorgen:	67%
Weet niet / geen mening:	2%

Geef je nu over het algemeen meer of minder geld uit dan voor de coronacrisis of ongeveer evenveel?

Meer:	5%
Ongeveer evenveel:	43%
Minder:	51%
Weet niet / geen mening:	1%

We willen nu weten of je bepaalde dingen nu juist niet of juist wel koopt:

Ik koop minder kleding:	30%
Ik koop minder elektronica:	20%
Ik besteed minder geld aan boodschappen:	11%
Ik koop luxere boodschappen:	8%

Zorgen

Zorgen om familie

We herhalen nu nog enkele vragen om te zien of de mening van onze panelleden door de tijd heen verandert of niet. In hoeverre maak je je zorgen over de uitbraak van het coronavirus in Nederland?

- Veel zorgen: 21%
- Redelijk veel zorgen: 58%
- Niet zo veel zorgen: 19%
- Helemaal geen zorgen: 2%
- Weet niet / geen mening: -

Over welke van de onderstaande zaken maak jij je het meest zorgen? Je kunt maximaal 5 antwoorden geven.

- De top drie:
- 1. Dat iemand in mijn familie ziek wordt: 69%
 - 2. Dat iemand in mijn familie dood gaat: 49%
 - 3. Over ouderen en kwetsbaren: 45%

Iedereen wordt momenteel uit voorzorg opgeroepen om 1,5 meter (twee armlengtes) afstand van elkaar te houden. Bijvoorbeeld als je boodschappen doet, de hond uitlaat of in het park loopt. Houd jij minstens 1,5 meter afstand tot andere mensen?

- Ja (bijna altijd): 87%
- Meestal wel en soms niet: 12%
- Meestal niet en soms wel: 1%
- Nee (bijna nooit): 0%
- Weet niet / geen mening: 0%

Afstand

Afstand houden, afstand nemen

Zijn er plaatsen waar je het moeilijk vindt om afstand te houden, zo ja welke?

Nee, dat lukt vrijwel overal wel	31%
In de supermarkt	51%
In andere winkels	13%
Op de markt	5%
Op straat	7%
In het park	3%
In het bos	2%
Op mijn werk	15%
In huis met bezoek	8%
Anders, namelijk:	4%
Weet niet/niet van toepassing	4%

Als je heel eerlijk bent: als het niet lukt om afstand te houden, aan wie ligt dat dan vooral?

- Aan mijzelf: 16%
- Aan anderen: 51%
- Weet niet/ geen mening: 33%

Ondernemers en zzp'ers

Minder vertrouwen in steunpakket

De volgende uitslagen zijn van 534 ondernemers van grote en kleine bedrijven en 1624 zzp'ers die lid zijn van het EenVandaag Opiniepanel.

Als je kijkt naar de hoeveelheid werk die je hebt door de coronacrisis, wat is dan van toepassing? Je kunt meerdere antwoorden geven.

Ik heb minder werk door de coronacrisis:	35%
Ik heb geen werk meer door de coronacrisis:	35%
Ik verwacht dat ik binnenkort minder werk heb door de coronacrisis:	21%
Ik verwacht dat ik binnenkort geen werk meer heb door de coronacrisis:	7%
Ik verwacht / ben bang dat mijn bedrijf failliet gaat door de coronacrisis:	18%
De coronacrisis maakt geen verschil voor mijn werk:	13%
Ik heb meer werk door de coronacrisis:	3%
Geen van deze is van toepassing:	3%
Weet niet / geen mening:	1%

Ben je positief of negatief over dit pakket aan maatregelen?

Heel positief:	12%
Redelijk positief:	53%
Redelijk negatief:	19%
Heel negatief:	11%
Weet niet / geen mening:	5%

In hoeverre heb je er vertrouwen dat dit pakket maatregelen jou voldoende financiële steun gaat bieden de komende drie maanden?

Veel vertrouwen:	3%
Redelijk veel vertrouwen:	20%
Niet zo veel vertrouwen:	31%
Helemaal geen vertrouwen:	24%
Weet niet / geen mening:	22%

Bij een vergelijkbare peiling op 19 maart 2020 had nog 42 procent hier vertrouwen in.

Ondernemers en zzp'ers

Veel onduidelijkheid

Vind je het duidelijk of je zelf in aanmerking komt voor één of meerdere regelingen uit het steunpakket of vind je dit onduidelijk: wat is van toepassing?

Duidelijk dat ik er WEL voor in aanmerking kom:	20%
Duidelijk dat ik er NIET voor in aanmerking kom:	35%
Onduidelijk of ik er voor in aanmerking kom:	34%
Weet niet / geen mening:	11%

Wat is op jou van toepassing: heb je geprobeerd om een aanvraag voor een steunregeling in te dienen en is dat gelukt of niet? Of heb je geen aanvraag ingediend en ben je het later nog van plan of niet? We bedoelen hiermee het indienen van de aanvraag, niet of je aanvraag is goedgekeurd.

Het is me gelukt een aanvraag in te dienen:	20%
Ik heb geprobeerd een aanvraag in te dienen maar dat is (nog) niet gelukt:	17%
Ik heb (nog) geen aanvraag ingediend maar ben dit wel van plan:	20%
Ik heb geen aanvraag ingediend en ben dat ook niet van plan:	35%
Weet niet / geen mening / niet van toepassing:	9%

Ondernemers met en zonder personeel over de steunmaatregelen:

"Het is bijstandsniveau! Dat is nog geen 30% van wat ik normaal aan opdrachten binnen haal. Ik wil gewoon weer aan het werk!"

"Ik kom niet in aanmerking voor de TOZO. Kan wel tegen 2% rente een lening krijgen, die ik vervolgens nooit in staat zal zijn terug te betalen, dus dat verergert de boel alleen maar."

"Als het binnen de drie maanden is gaat het lukken maar als het langer gaat duren dan zie ik grote problemen."

"Mbt financiële overheidssteun val ik zeer vermoedelijk tussen wal en schip, hoe het dan verder moet, geen idee. Ik lig iedere nacht wakker van de stress."

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden op 1 en 2 april 2020. Aan het onderzoek deden 26.941 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee, waaronder 534 ondernemers van grote en kleine bedrijven en 1624 zzp'ers. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Het Opiniepanel bestaat uit 65.000 leden. Panelleden krijgen ongeveer een keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Petra Klapwijk:
petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 65.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

